

2ND INTERNATIONAL RUMELI CONGRESS OF SOCIAL AND EDUCATIONAL SCIENCES

April 27-29, 2024

Istanbul, TÜRKİYE

PROCEEDINGS BOOK

EDITORS:

ASSOC. PROF. DR. GAZIZA JAMALIYEVA

INDIRA AKHMETOVA

**2nd INTERNATIONAL RUMELI CONGRESS OF
SOCIAL AND EDUCATIONAL SCIENCES**

April 27-29, 2024 , Istanbul, TÜRKİYE

PROCEEDINGS BOOK

EDITORS:

Assoc. Prof. Dr. Gaziza Jamaliyeva
Indira AKHMETOVA

ISBN: 978-625-6997-31-8

by
AKADEMİK PAYLAŞIM PLATFORMU PUBLISHING HOUSE®

All rights of this book belong Akademik Paylaşım
Platformu Publishing House
Authors are responsible both ethically and juridically
APP Publications – 2024©
Issued: 24.05.2024

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

2nd INTERNATIONAL RUMELI CONGRESS OF SOCIAL AND EDUCATIONAL SCIENCES

DATE and PLACE

April 27-29, 2024 Istanbul, TÜRKİYE

ORGANIZATION

UBS-Institute of International Scientific Research and Strategy Development Association, Türkiye
Karaganda E. A. Buketov University , Kazakhstan
Istanbul Rumeli University, TÜRKİYE

CONGRESS CHAIRS

Prof. Dr.Mustafa KARA

Istanbul Gelisim University, Turkiye

CONGRESS COORDINATOR

Dr. Nadire Kantarcioğlu

Yıldırım Beyazıt University, Türkiye

PARTICIPANTS COUNTRY

Türkiye, Azerbaijan, Canada, India, Morocco, Kazakhstan, Romania, Pakistan, Nigeria, Iran, Thailand, China, Malaysia, U.K, United States Of America, Cyprus, Qatar, Brazil, Czech, Canada, Morocco, Georgia, Indonesia, Nigeria, Oman, Hungary, Spain, Tunisia, Germany, Australia, South Sudan, Poland, Algeria, Albania, Philippines, Bulgaria.

PRESENTATION

Oral presentation

NUMBER OF PARTICIPANTS

(Türkiye-120, Other Countries -136)

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process

SCIENTIFIC BOARD MEMBERS

- Prof. Dr. Baizhol KARIPBAEV, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Prof. Dr. Shakira MUKHTAROVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Prof. Dr. Sergali KARGIN, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Doçent Banu ABDRASHEVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Doçent Gaziza JAMALIYEVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Doçent Zhanar KENDIRBEKOVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Doçent Marzhan BAIMUKANOVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Doçent Galya SEIFULLINA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Doçent Roza ALIMBAYEVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Doçent Assem SAGATOVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
PhD, Doç. Anara MAKATOVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
PhD, Doç. Madina UMURKULOVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
PhD, Doç. Bakhyt ZHUSSUPOVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
PhD, Doç. Aigul BEISSENOVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
PhD, Doç. Mira MANASSOVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Prof. Dr. Mustafa KARA, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Gülzar İBRAHİMHOVA, Bakü Avrasya Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Ömer ÇETİN, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ayşe YİĞİT ŞAKAR, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet Mucip GÖKÇEN, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Halit EREN, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Kadir DABBAOĞLU, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Recep YÜCEL, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Burhanettin Aykut ARIKAN, Türk – Alman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Baki AKSU, Beykoz Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fatma AYANOĞLU, Marmara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hüseyin Rıdvan YURTSEVEN, İstanbul Topkapı Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ruziye COP, Bolu Abant İzzet Bay sal Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet HACISALİHOĞLU, Almanya Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi, Almanya
Prof. Dr. Turan GÖKÇE, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Tahsin CEMİL, Romanya Cluj Babeş Bolyai Üniversitesi, Romanya
Prof. Dr. Numan ARUÇ, Kuzey Makedonya Bilimler ve Sanatlar Akademisi, Makedonya
Prof. Dr. Ömer ÇAHA, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Meryem KAÇAN ERDOĞAN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şirin AKBULUT DEMİRCİ, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Aşkın KOYUNCU, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mevlüdin IBİŞ, Kuzey Makedonya Uluslararası Balkan Üniversitesi, Makedonya
Doç. Dr. Serdar SERDAROĞLU, Kuzey Makedonya Uluslararası Balkan Üniversitesi, Makedonya
Doç. Dr. Orhan SALİH, Bulgaristan Bilimler Akademisi, Bulgaristan
Doç. Dr. Neriman ERSOY HACISALİHOĞLU, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Olga RADOVA, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Kaan GAYTANCIOĞLU, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Süleyman ÖZMEN, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nilüfer SERİNİKLİ, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sabrican SANNAV, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Münevver BAYAR, Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye
Doç. Dr. Nuran VARIŞLI, Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye
Doç. Dr. Ali HÜSEYİNOĞLU, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sibel AKOVA HAVALI, Yalova Üniversitesi, Türkiye

Dr. Ömer AKPINAR T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Ahmet ÇAM ,Sırbistan Novi Pazar Devlet Üniversitesi, Sırbistan
Dr. Mustafa KRUPALIJA,Bosna-Hersek Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, Bosna-Hersek
Dr. Jahja MUHASİLOVIĆ , Bosna-Hersek Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, Bosna- Hersek
Dr. Sedad BESLIJA ,Bosna-Hersek Saraybosna Devlet Üniversitesi, Bosna-Hersek
Dr. Ayla HAFIZ KÜÇÜKUSTA,Kosova Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi, Makedonya
Dr. Rifat GÜRGENDERELİ,Trakya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mehmet Fatih SANSAR ,Ege Üniversitesi, Türkiye
Dr. Sibel DOĞAN , İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Dilek KARACA , İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Didem GEZMİŞOĞLU ŞEN , İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Sinem YÜKSEL ÇENDEK , İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Fulya KIVILCIM , İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Emre Feyzi ÇOLAKOĞLU ,İstanbul Rumeli Üniversitesi,Türkiye
Dr. Yıldırım ERBAŞ,İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Zeki ANIT, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Duygu Hidayet BAĞCI ,İstanbul Rumeli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Recep ŞEHİTOĞLU ,Gaziantep Üniversitesi, Türkiye
Dr. İskender GÜNEŞ ,Marmara Belediyeler Birliği,Türkiye
Dr.Öğr.Üyesi Jale COŞKUN,İstanbul Aydın Üniversitesi,Türkiye
Dr. Ahmet DERVISHEV
Dr. Gamze ÇAKMAK
73.Dr.Öğr.Üyesi Nuray AŞANTUĞRUL,Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
74.Dr. Fuat ÇELİKEL,Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye
75.Dr.Cebraile YAKIŞIR, Diyanet İşleri Başkanlığı,Türkiye
76.Dr. Öğretim üyesi Turgay KARALINÇ,İstanbul Gelişim Üniversitesi

ORGANIZING BOARD MEMBERS

Assoc. Prof. Dr. Gaziza Jamaliyeva, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Lecturer Indira AKHMETOVA, Karaganda Buketov Üniversitesi, Kazakistan
Prof. Dr. Ayşe YİĞİT ŞAKAR, Rumeli University
Dr. Zhuldyz SAKHI, UBS Enstitü
Dr. Veysel GÖÇER, Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Chems Eddine BOUKHEDIMI, University of Tizi Ouzou, Department of commerce. Marketing
Management. Algeria
Dr. Muhammad Zia-ur-Rehman,Universiti Malaya, Malaysia & NDU, Pakistan
Assist. Prof. Dr. Ananda MAJUMDAR, North Central Theological Seminary, Minneapolis, USA
Dr. Ender ÖZEREN, Dicle Üniversitesi
Dr. Erdem EREN, İstanbul Rumeli Üniversitesi
Ress.Assist. Cansu TUNAHAN,İstanbul Rumeli Üniversitesi
Dr. Nadire KANTARCIOĞLU, UBSDER

EBEVEYN ÖZ-DAMGALAMA ÖLÇEĞİ'NİN UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Dr. Öğr. Üyesi Ercan ARAS

Iğdır Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bkım Hizmetleri Bölümü, Iğdır

ORCID NO: 0000-0003-1361-3212.

Dr. Öğr. Üyesi Yahya AKTU

Siirt Üniversitesi, Eruh Meslek Yüksekokulu, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü Eruh, Siirt

ORCID NO: 0000-0002-5540-7399.

GİRİŞ

Ebeveyn damgalaması, ebeveynlerin sosyal yaşamını olumsuz etkileyebilmektedir. Ebeveyn damgalaması, anne babanın çocuklarının herhangi bir sorunundan dolayı kendisi ile ilgili olumsuz düşüncelere sahip olmasıdır. Moses (2010), ebeveynlerin damgalama nedeniyle kendini toplumdan soyutladığını ve kendisine ilişkin olumsuz inançlar geliştirdiğini ifade eder. Günümüzde birçok ebeveyn çocuklarının olumsuz davranışları ve sosyal özelliklerindeki yetersizlik nedeniyle kendilerini damgalamaktadır (Eaton et al. 2020). Ebeveyn damgalaması bireyde suçluluk, yetersizlik (Francis, 2012); depresyon, kaygı ve strese neden olabilmektedir (Eaton et al. 2016). Ebeveyn damgalaması ailedeki iş yükünün artmasına, aile içi problemlerin artmasına, çalışma yaşamından uzaklaşmasına ve ekonomik zorlukların yaşanmasına neden olabilir (Koçhan, 2019). Bu çalışmanın temel amacı Eaton et al. (2019) tarafından geliştirilen Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği'nin Türk kültürüne ait geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılmasıdır. Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği, ebeveynlerin çocuklarından kaynaklı olarak kendilerine yönelik olumsuz algılamalarını ve damgalamalarını ölçmektedir. Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği, kendini suçlama, kendinden utanma ve olumsuz ebeveyn inancı boyutlarından oluşmaktadır. Kendini suçlama, problemlili çocuğa sahip olmanın verdiği sorumluluk ve suçluluğu temsil etmektedir. Kendinden utanma, problemlili çocuğa sahip olmaktan duyulan utanıcı ve mahcubiyeti belirtmektedir. Olumsuz ebeveyn düşüncesi ise, olumsuz veya kötü ebeveynlik algılamalarını ve düşüncelerini ifade etmektedir.

Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği, İlişkisel damgalama ölçeğinden ve Ruhsal hastalığın içselleştirilmiş damgalaması ölçeğinden bazı yönleriyle ayrılmaktadır. Bu ölçekler Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği'nin çok boyutlu olmasına ilişkindir. Ölçek diğer ölçeklerden farklı olarak kendini suçlama, kendinden utanma ve olumsuz ebeveyn inançları barındırmaktadır. Diğer ölçekler nispeten sınırlı durumdaki ebeveynleri ele alırken, Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği genel yelpazedeki ebeveynleri incelemesi ölçeğin daha kullanışlı olmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer ölçeklerle karşılaştırıldığında Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği'nin nispeten az maddeden oluşması ve farklı yönleri ölçen boyutlarının olması kullanım kolaylığı sağlamaktadır. Bir ölçek formunun kısalığı, katılımcıların cevaplama oranı, cevaplama istekleri ile verilerin kalitesi arasında ilişkili olduğu belirtilmektedir (Eisele et al., 2020). Bunun yanı sıra ölçek maddelerinin fazla olması ölçeği yanıtlarken dikkatsizliğe neden olabilmektedir (Ward & Meade, 2023). Katılımcılar ölçme araçlarını yanıtlarken harcadıkları zamanın kısa olması veri toplama sürecini olumlu etkilemektedir (Lantos et al., 2023). Bu açıdan ölçme araçlarının az maddeden oluşması, zaman, dikkat ve veri kalitesinin

artırılmasında etkili olacağı söylenebilir. Bu kapsamda Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği'nin 11 madde ve 3 alt boyuttan oluşması ölçme aracının daha kullanışlı olduğunu göstermektedir. Alanyazın incelemesi sonucunda Türk kültüründe ebeveyn damgalama düzeylerini belirleyen bir ölçme aracının olmadığı göze çarpmaktadır. Ebeveynlere ve ailelere yönelik yapılması planlanan çalışmaların etkili olabilmesi için onların damgalama düzeylerinin belirlenmesi ve damgalamanın nedenlerinin tespit edilmesi önemlidir. Bununla birlikte, ruh sağlığı alanında ebeveynlere yönelik çalışmaların arttığı dikkate alındığında ebeveyn öz-damgalama ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması ihtiyacı olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda ebeveyn öz-damgalama ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenerek Türk kültürüne kazandırılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin uyarlama çalışması Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşamakta olan anne babaların katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi çalışması için 240 ebeveyn den basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle veri toplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi çalışmasına katılan ebeveynlerin % 74.2'si kadın ve % 25.8'i erkektir.

İşlem

Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin Türkçe uyarlama çalışmaları için ölçeği geliştiren yazarlardan izin alınmıştır. Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği iki İngilizce dil bilimcisinden yardım alınarak çeviri yapılmıştır. Daha sonra iki alan uzmanı ölçeği incelemiş ve ölçeğin son şekli verilmiştir. Gönüllü Olur Formunu dolduran 240 katılımcının verileri çevrimiçi veri toplama yöntemiyle elde edilmiştir.

BULGULAR

Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgular

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin yapı geçerliğini incelemek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) çalışması yapılmıştır. Ölçeğe ait standardize faktör yük değerlerinin 0.36 ile 0.70 arasında değişmektedir. Maddelere ilişkin t değerlerinin (CR) 4.74 ile 7.93 arasında değiştiği gözlenmektedir. Örtük modeldeki maddelere ilişkin CR değerlerinin .05 düzeyinde 1.96 ($p < .05$) değerinin üzerinde olması ve .01 düzeyinde ise 2.56 ($p < .01$) değerinin üzerinde olması anlamlı olduğunun göstergesidir (Çokluk ve ark., 2018;). Bu bağlamda modeldeki standardize faktör yük değerlerinin ($> .30$) ve t değerlerinin ($p < .01$) anlamlı olduğu söylenebilir. Ölçeğe ilişkin uyum iyiliği indeksleri incelenmiştir. Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğine ilişkin uyum iyiliği indeksleri: $\chi^2/df = 2.339$, $p < .001$, RMSEA = .075, SRMR = .058, RMR = .072, IFI = .90, TLI = .86, CFI = .90, GFI = .93, AGFI = .89 olarak bulunmuştur. Alanyazında mükemmel uyum ölçütleri: χ^2/df için ≤ 2 , RMSEA $\leq .05$, SRMR ve RMR için $\leq .08$, CFI, TLI, IFI ve GFI için $\geq .95$ ve AGFI için $\geq .90$ olarak kabul görmektedir. Kabul edilebilir uyum ölçütleri: χ^2/df için ≤ 5 , RMSEA $\leq .08$, SRMR ve RMR için $\leq .10$, CFI, TLI, IFI ve GFI için $\geq .90$ ve AGFI için $\geq .85$ olarak kabul edilmektedir (Kline, 2011; Seçer, 2015). Buna göre TLI hariç diğer değerler kabul edilebilir değer sınırları içerisinde. TLI değeri ise, kabul edilebilir sınırına oldukça yakın bir değer almıştır. Bu sonuçlar ölçeğe ilişkin uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir uyum iyiliği ölçütlerine uygun olduğuna işaret etmektedir.

Ölçüt Bağlantılı Geçerlik

Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin ölçüt bağlantılı geçerliğini test etmek amacıyla Evlilik Yaşam Doyumu Ölçeği arasındaki ilişki incelenmiştir. Evlilik Yaşam Doyumu Ölçeği ile Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği ve Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı ve negatif korelasyonlar tespit edilmiştir. Buna göre Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin ölçüt geçerliğini sağladığı ifade edilebilir.

Güvenirlige İlişkin Bulgular

Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin güvenirlik çalışmaları kapsamında Cronbach alpha ve McDonald's Omega iç tutarlık ile Guttman iki yarı güvenirliği analizleri incelenmiştir. Buna göre Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin madde-toplam korelasyonlarının .34 ile .59 arasında değiştiği görülmüştür. Hesaplanan Cronbach alpha ve McDonald's Omega katsayıları tüm ölçek için .81 olduğu saptanmıştır. Ayrıca Guttman iki yarı güvenirliği .72 olarak hesaplanmıştır. Buna göre Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin güvenilir bir ölçme aracı olduğu anlaşılmıştır.

SONUÇ

Bu araştırma sonuçlarına göre, Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin 11 maddeden oluşan üç boyutlu yapısı doğrulanmıştır. Ölçeğin model uyum değerlerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Ayrıca ölçeğe ilişkin ölçüt geçerliği ve güvenirlik kriterlerinin sağlandığı ifade edilebilir. Ölçekten elde edilen puanın artması ebeveyn damgalamasının yaşandığını göstermektedir. Araştırma bulguları, Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeği'nin Türk kültüründe ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili damgalama düzeylerini belirlemede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Türkçe formundaki geçerlik ve güvenirlik analizleri ölçeğin orijinal formuyla benzerlik göstermektedir. Bu açıdan ebeveyn damgalamasının altında yatan nedenleri ortaya koyması açısından önemli bir çalışma olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, Ebeveyn Öz-Damgalama Ölçeğinin ebeveyn damgalamasını belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda bu araştırmadaki sonuçlarının ebeveyn damgalamasına yönelik çalışmalarda araştırmacılara ve ruh sağlığı uzmanlarına katkı sağlayacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Büyüköztürk, S., Kılıç Çakmak, E., Akgün, O., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2018). *Scientific research methods* (24th Ed.). Pegem Akademi.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları* (5th ed.). Pegem Akademi.
- Eaton, K., Ohan, J. L., Stritzke, W. G. K., & Corrigan, P. W. (2016). Failing to meet the good parent ideal: self-stigma in parents of children with mental health disorders. *Journal of Child and Family Studies*, 25(10), 3109–3123. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0459-9>.
- Eaton, K., Stritzke, W.G.K., Corrigan, P.W., & Ohan, J. (2020). Pathways to Self-Stigma in Parents of Children with a Mental Health Disorder. *Journal of Child and Family Studies* 29, 1732–1744. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01579-2>
- Eisele, G., Vachon, H., Lafit, G., Kuppens, P., Houben, M., Myin-Germeys, I., & Viechtbauer, W. (2020). The effects of sampling frequency and questionnaire length on

- perceived burden, compliance, and careless responding in experience sampling data in a student population. Assessment. <https://doi.org/10.1177/1073191120957102>
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed.). McGraw-Hill.
- Francis, A. (2012). Stigma in an era of medicalisation and anxious parenting: how proximity and culpability shape middle-class parents' experiences of disgrace. *Sociology of Health & Illness*, 34(6), 927–942. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9566-2011.01445.x>.
- Koçhan, A. (2019). Engelli çocuğa sahip ebeveynlerin stres düzeyi, stresle başa çıkma tarzları, hastalık yükü algıları ve bilgece farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Lantos, D., Moreno-Agostino, D., Harris, L. T., Ploubidis, G., Haselden, L., & Fitzsimons, E. (2023). The performance of long vs. short questionnaire-based measures of depression, anxiety, and psychological distress among UK adults: A comparison of the patient health questionnaires, generalized anxiety disorder scales, malaise inventory, and Kessler scales. *Journal of Affective Disorders*, 338, 433-439. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2023.06.033>
- Moses, T. (2010). Exploring parents' self-blame in relation to adolescent's mental disorders. *Family Relations*, 59(2), 103–120. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2010.00589.x>.
- Ward, M. K., & Meade, A. W. (2023). Dealing with careless responding in survey data: Prevention, identification, and recommended best practices. *Annual Review of Psychology*, 74, 577-596. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-040422-045007>